

Het Europese herstelplan en het MFK

Samenvatting

Op 27 mei 2020 heeft de Europese Commissie een nieuw, en ongewoon, voorstel gepresenteerd voor de langetermijnbegroting van de Unie, het zogenaamde Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027. Aan de lancering van dit nieuwe MFK wordt ook een alomvattend herstelplan verbonden, dat meteen ook gekoppeld wordt aan de ambities van de Green Deal. Tot slot heeft de Europese Commissie op 27 mei ook haar aangepaste werkplan gepubliceerd. Met deze informatienota worden de door de Commissie gelanceerde voorstellen samengevat en geduid i.f.v. het te voeren relancebeleid in Vlaanderen.

Deze briefing is een kennisdocument t.b.v. de raadsorganisaties van de Minaraad. Vermits dit document opgevat wordt als een kennisdocument, bindt het op zich niet de raadsleden of de raadsorganisaties; het document wordt wel aanvaard als informatief achtergronddocument bij mogelijke verdere raadswerkzaamheden.

Inhoud

Samenvatting	1
Investeringen als antwoord op de crisis	2
Vernieuwingen aan de inkomstzijde	3
Heroriëntaties en vernieuwingen aan de uitgavenzijde	4
Het bijgestelde werkprogramma	7
Tijdspad en eerste reacties	8
Inschatting vanuit Belgisch/Vlaams perspectief	8
Bijlagen – Overzicht begroting MFK 2021-2027	11

Volgnummer briefing nota	2020 07	Versie:	2
Auteur + e-mailadres	Verheeke, jan.verheeke@minaraad.be		
<p>Deze briefing gaat over het op 27 mei 2020 voorgestelde Europese herstelplan, samen met het nieuw ontwerp MFK.</p> <p>Notitie 1: deze briefing is in hoofdzaak tot stand gekomen op basis van de syntheses van de Europese Commissie (27 en 28 mei), een webinar van VLEVA (2 juni), evenals een webinar van CEPS (2 juni).</p> <p>Notitie 2: alle bedragen in deze briefing worden uitgedrukt in prijzen 2018, omdat de Commissie over het algemeen vanuit dat referentiekader communiceert. In actuele prijzen betekent dit dat een verhoging van 5 à 10% moet bijgerekend worden. In bijlage wordt de begrotingstabel gegeven in prijzen van 2018, waarna een conversie naar actuele prijzen gegeven wordt; beide zijn gebaseerd op het commissiedocument.</p>			
Referentie van wat besproken wordt:	27/05/2020		
Datum afsluiting van deze verkenning:	18/06/2020		

Het Europese herstelplan en MFK

Investerings als antwoord op de crisis

Het uitgangspunt van de Europese Commissie is dat dit een crisis is zonder voorgaande, waarbij het BBP van de EU vermoedelijk met 7,4% zou dalen. In een pessimistisch scenario is het mogelijk dat een tweede *lockdown* dit jaar zou leiden tot een afname van het BBP met tot 16 %; in een optimistische inschatting zou er een spontaan herstel plaatsgrijpen dat vooral in 2021 zijn beslag zou krijgen. Hoe dan ook, ingeschat wordt dat tegen het einde van 2020 minstens 35% en mogelijk 50% van de Europese ondernemingen met meer dan 20 personen financieringstekorten zouden ondervinden. De verwachting is dat de werkloosheid in de EU zal toenemen tot 9 %.

Deze crisis vormt, aldus de Commissie, voor de EU een bedreiging, m.n. voor de eenheidsmarkt. Het gaat om een symmetrische schok – alle Lidstaten worden ermee geconfronteerd – maar de capaciteit om op deze schok te antwoorden is assymetrisch – de capaciteit van Lidstaten om de crisis te bestrijden verschilt aanzienlijk. In principe heeft bv. Duitsland geen initiatief van de EU nodig, aangezien het op dit moment 47% van de in Europese uitgekeerde overheidssteun voor bedrijven uitkeert. Bovendien is het zo dat het industrieel weefsel van de EU zeer nauw onderling verbonden is, wat maakt dat op termijn niemand gevrijwaard blijft.

Als antwoord op de COVID-19-crisis wil de Europese Commissie dan ook een “versterkte” Europese begroting inzetten (1) om de directe sociaal-economische schade door de pandemie te remediëren, (2) om met investeringen een impuls te geven aan het herstel en (3) voor de toekomst van de volgende generatie (zie de drie pijlers die hierna geschetst worden, bij heroriëntaties aan de uitgavenszijde). In dit licht stelt de Europese Commissie (27 mei) voor ...

- ... om het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van de Europese Unie voor 2021-2027 te versterken tot €1.100 miljard. Het eerste begrotingsvoorstel, gepubliceerd in 2018, wordt dus vervangen door een nieuwe versie van MFK, met als titel "[De EU-begroting als drijvende kracht achter het herstelplan voor Europa](#)".
- ... om de Europese begroting voor 2021-2024 verder op te drijven door €750 miljard extra te mobiliseren op de financiële markten, in functie van de strategie (“*to avoid damage to the*”) “*Next Generation EU*”. Deze strategie – de volledige titel luidt “[Het moment van Europa: herstel en voorbereiding voor de volgende generatie](#)” – werd gelanceerd in antwoord op de [gezamenlijke verklaring](#) van de Europese Raad van 26 maart 2020, met de vraag om te komen tot een alomvattend herstelplan. Dit pakket maakt nu deel uit van het voorstel voor het MFK.

Met beide samen – versterking van het MFK en introductie van een specifiek budget voor “*Next Generation EU*” – wil de Commissie de totale financiële slagkracht van de EU vergroten tot 1,85 biljoen. Daarbovenop worden de eerder ingestelde vangnetten die door de Europese Raad op 23 april 2020 zijn goedgekeurd (i.e. voor werknemers, bedrijven en overheden), verder aangehouden. Het gaat om een additioneel financieel volume van €540 miljard. Het totale pakket van maatregelen die op Europees niveau genomen worden, bedraagt aldus meer dan €2,39 biljoen euro. Een en ander wordt weergegeven in [figuur 1](#), hieronder; een detailweergave is te vinden in [bijlage](#).

Figuur 1. Algemeen beeld van het EU relance-beleid

SURE / ESM pandemie Crisissteun/ EIB Garantiefonds voor werknemers en ondernemingen	€540 miljard
"Next generation EU"	Tijdelijke versterking €750 miljard
Meerjarig Financieel Kader	Versterkt tot €1.100 miljard

Bron: Europese Commissie, 2020

Met dit pakket wil de Commissie een antwoord bieden op een investeringsnood (privaat+publiek) die voor de eerste twee jaar door de Europese Commissie op ten minste €1,5 biljoen wordt ingeschat. Van het ingezette instrumentarium – in het bijzonder de €750 miljard extra – wordt verwacht dat dit een blijvend positief effect zal hebben op het reële BBP van de EU-27.

Vernieuwingen aan de inkomstzijde

Niet in het minst vanwege de voorstellen aan de inkomstzijde is wat voorligt vrij uniek. De Europese Commissie wil het herstelbeleid met name grotendeels te financieren op basis van leningen, ten belope van €750 miljard. Technisch is het de bedoeling dat deze slagkracht wordt gegenereerd door het "Eigen-Middelen-Plafond" (dat op dit moment 1,20% van het Europese BNP bedraagt), *definitief* te verhogen tot 1,4% van het Europese BNP en additioneel *tijdelijk* te verhogen tot 2% van het Europese BNP. Op basis van de aldus gecreëerde "headroom" (het verschil tussen 1,40% en 2%) kan de Europese Commissie haar (relatief sterke) *rating* op de financiële markten gebruiken om leningen aan te gaan in de periode 2021-2024. Hiertoe zal de Commissie het zgn. "Eigen Middelen Besluit" inzetten. Let wel: het type besluit vereist unanimititeit en ook een ratificatie door alle Lidstaten. Dit is een urgente zaak, anders kan het herstelplan niet starten. Met dit uitzonderlijk en tijdelijk instrument wil de Commissie steun verlenen aan de Lidstaten, zonder extra druk uit te oefenen op hun resp. nationale begrotingen – die immers al onder druk staan.

De schuldenlast zal, in het voorstel van de Commissie, worden terugbetaald uit toekomstige EU-begrotingen¹. Dit gebeurt niet vóór 2028 en niet na 2058, wat maakt dat er tot 2027 alleen rentelasten worden gedragen. De terugbetalingen zouden gefinancierd kunnen worden met bezuinigingen of met hogere bijdragen van de Lidstaten. Om evenwel de terugbetaling te vergemakkelijken, zal de Commissie [aanvullende nieuwe middelen](#) voorstellen bovenop deze die ze in 2018 had voorgesteld. Deze middelen zouden kunnen bestaan uit (1) een vereveningstaks

¹ Zie Tabel in bijlage, onder rubriek 6 (herstel en veerkracht), item "Financieringskosten NextGenerationEU", €17,4 miljard.

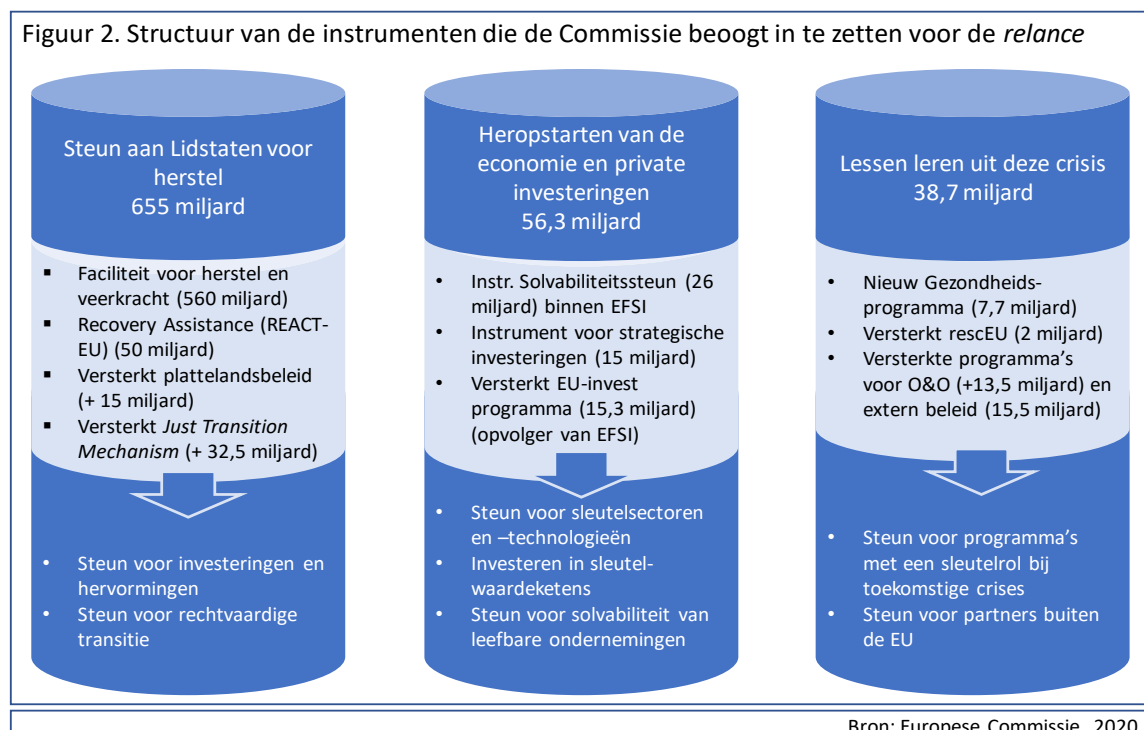
m.b.t. de import van koolstofhoudende producten (geschat op €14 miljard per jaar); (2) nieuwe eigen inkomsten op basis van de regeling voor de handel in emissierechten (geschat op €10 miljard per jaar), (3) inkomsten uit grote ondernemingen i.v.m. de Interne Markt (geschat op €10 miljard per jaar); en (4) een nieuwe digitale belasting, gebaseerd op studiewerk van de OESO.

Heroriëntaties en vernieuwingen aan de uitgavenzijde

Overzicht

In de diverse inleidingen bij de uitgebrachte documenten benadrukt de Commissie dat steunverlening in lijn zal moeten zijn met [het door de Europese Raad vastgelegde principe van klimaatneutraliteit](#) en dat de investeringen in het herstel moeten gebeuren met respect voor het consigne "veroorzaak geen schade" ("do no harm"-oath). De concrete sturing van de investeringen zal gebeuren op grond van de prioriteiten die worden vastgesteld in het Europees semester, in de nationale energie- en klimaatveranderingsplannen (NECP's), in de nationale strategieën ter uitvoering van het GLB en in de *just transition plans*. Regelmatig wordt er een verband gelegd met [de Europese Green Deal](#): de op 11 december 2019 voorgestelde groeistrategie van de Europese Commissie. Verhoopt wordt dat investeringen in grootschalige renovaties van gebouwen, in hernieuwbare energie en schone waterstof en in schone mobiliteit alle zullen bijdragen tot het stimuleren van economische groei.

Belangrijk is de manier waarop de gegenereerde middelen gekanaliseerd zullen worden naar de reële maatschappij. De Commissie wil hiertoe een breed palet aan instrumenten inzetten, gestructureerd in drie pijlers, zoals weergegeven in [figuur 2](#):

De eerste pijler is gericht op het herstel van de Lidstaten, met als belangrijkste element de "recovery and resilience facility". De tweede pijler is gericht op de ondernemingen, met instrumenten voor

solvabiliteit en investeringen. De derde pijler betreft “*lessons learned*”. Voor deze instrumenten heeft de Commissie meteen ook [diverse voorstellen van verordening](#) gelanceerd.

Eerste pijler: steun aan de Lidstaten voor crisisbeheersing

Overheidsinvesteringen hebben volgens de Europese Commissie een cruciale rol te vervullen bij een evenwichtig en duurzaam herstel. Het grootste deel van de financiering van “*Next Generation EU*” (meer dan 80%) zal daarom worden ingezet ter ondersteuning van overheidsinvesteringen en belangrijke structurele hervormingen in de Lidstaten. Het opvolgen van de resultaten van deze instrumenten zal worden ingebed in het Europees semester (zie hierna).

De kanalen die de Europese Commissie hiertoe voorziet zijn

- Een in te stellen “*Recovery and Resilience facility*” (Faciliteit voor Herstel en Veerkracht) (€560 miljard². Dit instrument wordt gestoeld op een afzonderlijke (compleet nieuw voorstel van) verordening (document COM(2020) 408 final, 47 pagina’s, 28 artikelen). Om van deze middelen gebruik te maken, zullen de Lidstaten hun eigen, nationale herstelplannen moeten opmaken op basis van de in het kader van het Europees Semester aangewezen investerings- en hervormingsprioriteiten, in lijn met de nationale klimaat- en energieplannen, de plannen voor een rechtvaardige transitie enz.
- Een nieuw initiatief, REACT-EU, zal een aanvulling vormen op cohesiesteun aan de lidstaten, met een budget van 50 miljard euro³. Dit zal ervoor zorgen dat de financiering van belangrijke crisisherstelmaatregelen niet wordt onderbroken. Het zal werknemers en kmo’s, gezondheidsstelsels en de groene en digitale transitie ondersteunen (“*de Europese prioriteiten dus*”) en beschikbaar zijn in verschillende sectoren – van toerisme tot cultuur.
- het *Just Transition Mechanism* groeit aan tot €40 miljard⁴, die zal worden gebruikt om (1) de sociaaleconomische gevolgen van de overgang te verlichten, (2) steun te verlenen voor herscholing, (3) kmo’s te helpen nieuwe economische kansen te creëren en (4) te investeren in de overgang naar schone energietransitie.
- Tot slot wordt ook een verhoging doorgevoerd bij de Plattelandsontwikkeling, om extra steun te verlenen in functie van de implementatie van de *Green Deal*⁵.

Tweede pijler: heropstarten van de economie en private investeringen mobiliseren

De Europese Commissie introduceert maatregelen om de economie een nieuwe start te geven en om te komen tot een herstel dat wordt aangedreven door private investeringen in sleutelsectoren en -technologieën. Deze investeringen zijn volgens de Commissie nodig voor het welslagen van de groene en digitale transitie in Europa.

² Zie Tabel in bijlage, onder [rubriek 6 \(herstel en veerkracht\)](#), [item “Faciliteit voor herstel en veerkracht”](#), €0,76 miljard uit MFK + €560 miljard vanwege “*EU Next Generation*”.

³ Zie Tabel in bijlage, onder [rubriek 5 \(regionale ontwikkeling en cohesie\)](#), [item “React EU”](#), €50 miljard op grond van “*EU Next Generation*”.

⁴ Zie Tabel in bijlage, onder [rubriek 9 \(klimaat en milieu\)](#), [item “Fonds voor een rechtvaardige transitie”](#), €10 miljard uit MFK + €30 miljard vanwege “*EU Next Generation*”.

⁵ Zie Tabel in bijlage, onder [rubriek 9 \(klimaat en milieu\)](#), [item “Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling”](#), €75 miljard uit MFK + €15 miljard vanwege “*EU Next Generation*”.

- Als eerste stelt de Commissie voor om een instrument te introduceren onder het raamwerk van het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI), om dringende kapitaalsondersteuning (solvabiliteit) te bieden aan gezonde ondernemingen die door de crisis in gevaar zijn gebracht. In de visie van de Commissie zijn “gezonde bedrijven” immers een kritische succesvoorwaarde voor het realiseren van de gewenste investeringsgolf. Deze maatregelen is er ook op gericht te komen tot een nivellering van het speelveld voor de lidstaten die minder goed in staat zijn om staatssteun te verlenen. Het instrument kan operationeel zijn vanaf 2020 en zal een budget van €31 miljard hebben⁶, met als doel meer dan 300 miljard euro aan solvabiliteitssteun te genereren. Er zullen richtsnoeren worden ontwikkeld om deze investeringen op de eu-prioriteiten af te stemmen.
- Aansluitend hierbij stelt de Commissie voor om binnen InvestEU een nieuwe Strategische Investeringsfaciliteit op te zetten om te investeren in belangrijke waardeketens, die cruciaal zijn voor de toekomstige veerkracht en strategische autonomie van Europa, in de context van de groene en digitale transitie. Dankzij de 15 miljard die de EU van de volgende generatie in de EU heeft gestoken, zal het 150 miljard kunnen ontsluiten. Dit zal toelaten te investeren in het versterken van onze veerkracht en strategische autonomie tussen sleuteltechnologieën en waardeketens.

Derde pijler: lessen trekken uit deze crisis

De crisis heeft volgens de Europese Commissie zowel de waarde van de Europese samenwerking onderstreept als duidelijk aangetoond dat de Unie dringend haar reactievermogen moet verbeteren in verband met het crises evenals haar weerbaarheid tegen toekomstige schokken.

- Een van de lessen is, volgens de Commissie, dat gebleken is dat de EU zo goed als geen middelen heeft voor gezondheidsbeleid, voor reactie bij een gezondheids crisis; het toegevoegde gezondheidsprogramma (“EU4Health”) brengt het totaal op €9,3 miljard⁷.
- Ook wil de Commissie RescEU, het mechanisme voor civiele bescherming van de Unie, uitbreiden en versterken tot €3,1 miljard⁸, om de Unie ertoe in staat te stellen zich voor te bereiden op (en te reageren op) toekomstige crises van diverse types (tot nu was dit fonds ingesteld voor directe natuurrampen (overstromingen, bosbranden enz.).
- Tot slot is het de bedoeling om ook Horizon Europa te versterken tot €94,4 miljard⁹, voor onderzoek i.v.m. de volksgezondheid, veerkracht en de groene en digitale transitie.
- De Commissie stelt ook voor de steunverlening aan mondiale partners van de EU met €15,5 miljard te verhogen naar €118,2 miljard¹⁰, voor optreden in de naburige regio’s en voor humanitaire hulp.

⁶ Zie Tabel in bijlage, rubriek 2 “Europese strategische investeringen”, item “InvestEU-Fonds”, €1,3 miljard uit MFK + €30,3 miljard vanwege “EU Next Generation”.

⁷ Zie Tabel in bijlage, rubriek 14 “veerkracht en crisisrespons”, item “Gezondheidsprogramma”, €1,67 miljard uit MFK + €7,7 miljard op grond van “EU Next Generation”.

⁸ Zie Tabel in bijlage, rubriek 14 “veerkracht en crisisrespons”, item “Uniemechanisme Burgerbescherming (recEU)”, €1,1 miljard uit MFK + €2 miljard op grond van “EU Next Generation”.

⁹ Zie Tabel in bijlage, rubriek 1 “onderzoek en innovatie”, item “Horizon Europa”, €80,9 miljard uit MFK + €13,5 miljard op grond van “EU Next Generation”.

¹⁰ Zie Tabel in bijlage, rubriek 15 “extern beleid”, eerste twee items.

Volgens de Commissie heeft deze crisis ook aangetoond hoe belangrijk het is dat de Unie **snel en flexibel** kan reageren om een gecoördineerd Europees antwoord op te zetten. Dit vereist op zijn beurt, aldus de Commissie, een flexibelere EU-begroting. Daarom stelt de Commissie voor om de flexibiliteit van de EU-begroting en de noodinstrumenten voor de periode 2021-2027 te versterken. Er gebeurt ten andere ook een bijstelling aan het nu aflopende MFK (2014-2020). De Europese Commissie wil immers een aantal elementen van het herstelplan al onmiddellijk van start laten gaan, met fondsen uit het lopende MFK, dat daartoe verhoogd wordt. Het gaat om €11,5 miljard.

Het bijgestelde werkprogramma

Op 29 januari 2020 was net het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2020 aangenomen. Onmiddellijk na de uitbraak van COVID-19 werd evenwel duidelijk dat ook dit werkprogramma moest bijgesteld worden, “*ter bescherming van leven en inkomens*” (inmiddels zouden er ten andere reeds een 300-tal voorstellen van regelgeving extra uitgebracht zijn, los van de programmatie, ter bestrijding van de crisis). Het herwerkte programma is eveneens op 27 mei goedgekeurd en gepubliceerd. Het uitgangspunt is dat de eerder gestelde prioriteiten – *Green Deal* en digitale transitie – moeten aangehouden worden, mede ook om het herstel te genereren en de plaats op wereldvlak te handhaven.

Het resultaat is dat er 93 voorstellen geprogrammeerd zijn, onder zes *headline-ambitions*:

- **Headline “Green Deal”**. Al uitgebracht zijn (a) de [Mededeling Green Deal](#), (b) een [voorstel van “Klimaatwet”](#), (c) een [Investeringsplan voor de Green Deal](#), een (d) [Mededeling Just Transition Fund](#), een (f) [Mededeling Farm-to-Fork](#) en (g) een [Mededeling Biodiversiteitsstrategie](#), evenals (h) [Mededeling Circulair Economie Plan](#). Wat nog verwacht wordt zijn (1) het [Europese Klimaatpact](#) (4de kwartaal), (2) herziene doelstellingen voor 2030, (3) een Actieplan voor stimulering van de Renovatiegolf en (4) een Strategie voor duurzame en slimme mobiliteit en (5) een vernieuwde Strategie duurzame financiering. Wat uitgesteld is tot volgend jaar is (*) de Herziening van de *Non-Financial Reporting Directive*, (*) de Strategie voor adaptatie aan klimaatverandering, (*) de nieuwe Bossenstrategie (1ste kwartaal 2021), en (*) een initiatief dat de consument voorbereidt op de groene transitie.
- **Headline “A Europe fit for the Digital Age”**. Opvallend is dat de reeds uitgebrachte Mededelingen [Industriële Strategie](#) en KMO-Strategie hier worden ondergebracht. Diverse initiatieven worden uitgesteld naar 2021, bv. i.v.m. A.I.
- **Headline “An economy that Works for the People”**. Betreft de versterking van het sociale Europa, en de herziening van het economisch beleid voor de Eurozone. In dit veld wordt geen enkel initiatief uitgesteld.
- **Headline “A stronger Europe in the World”**. Betreft in hoofdzaak de naburige wereldregio’s. Er is ook een opvolger van het Cotonou-akkoord in de maak, evenals een *Trade Policy Review, including WTO reform initiative*. Ook in dit veld wordt niks uitgesteld.
- **Headline “Promoting our European Way of Life”**. Onder meer een “*Achieving the European Education Area*”, een “*Action Plan on Integration and Inclusion*” en een “*new Security Union Strategy*”. Uitstel naar 2021 wat betreft bv. het initiatief inzake mensenhandel.
- **Headline “A new push for European Democracy”**. Reeds aanvaard is een mededeling inzake een tweejaarlijkse conferentie “*on the Future of Europe*”. Hier zijn nog een reeks initiatieven te verwachten, bv. i.v.m. GDPR, of voor beleid i.v.m. desinformatie.

Inmiddels wordt al nagedacht over het Werkprogramma voor. De krachtlijnen hiervan zullen vrijgegeven worden bij de *State of the Union* die commissievoorzitter **von der Leyen** zal uitbrengen in september 2020. Normaliter moet vaststelling hiervan plaatsvinden in december 2020. Daarnaast zou de Commissie ook aan willen knopen bij de praktijk om een meerjarenplanning opmaken, die, in dit geval, verder kijkt dan 2021.

Tijdspad en eerste reacties

Een snel akkoord over dit pakket, geeft volgens de Europese Commissie aan de Unie de best mogelijke kans van slagen. De Commissie verzoekt de Europese Raad dan ook om deze voorstellen te bestuderen met het oog op het bereiken van een politiek akkoord (Europese Raad) in juli. Vanwege een nogal uiteenlopende opvattingen bij de EU-lidstaten over de wenselijke Europese begrotingspolitiek zullen de onderhandelingen wellicht vrij complex worden.

Daarom loont het de moeite kennis te nemen van de eerste reacties. In het Europees Parlement gaven de diverse politieke fracties gaven een verscheidenheid aan reacties, met evenwel vooral positieve reflecties. Een volledige videoregistratie is te raadplegen via [deze link](#). Raadsvoorzitter Charles Michel heeft [een officieel antwoord gegeven](#) en aangekondigd dat de Raad tijdens zijn volgende vergadering op 19 juni 2020 alle voorstellen zal bespreken. Voor reacties van middenveld en academia op wat uitgebracht is, zie de links die aangeboden worden op de [FRDO-briefing 20](#). Zie ook de [briefing van de diensten van het Europees Parlement](#).

Na een algemeen politiek akkoord van de Raad, kan de Commissie samen met het Europees Parlement en de Raad werken aan een overeenkomst over het concrete MFK en de bijbehorende sectorale programma's. De voltooiing hiervan wordt beoogd in het begin van de herfst – met een beslissende Europese Raad in oktober. In dit scenario zou de nieuwe langetermijnbegroting operationeel kunnen zijn tegen de aanvang van 2021.

Inschatting vanuit Belgisch/Vlaams perspectief

Snelheid vereist in de Belgische besluitvorming

Te noteren valt dat het Europese budget (MFK) programmeergebaseerd is, wat maakt dat de programma's op tijd opgestart moeten geraken. Bij laattijdige opstart geraken de programma's niet volledig uitgevoerd en spreken we eigenlijk van virtuele budgettering.

Het MFK vereist unanimitéit onder de Lidstaten. Het zgn. "*Eigen Middelen Besluit*" – dat ingezet zal worden om bijkomende eigen middelen te genereren voor steunmaatregelen – vereist naast unanimitéit ook een ratificatie door alle Lidstaten. Voor België betekent dit: ratificatie door de gefedereerde autoriteiten. De ervaring leert dat het soms moeilijk is om de passende snelheid te bekomen. In deze situatie kan dit extra problematisch zijn.

Verdelingsmechanismen en gevolgen voor BE/VL

Een voorwaarde voor vlotte instemming is dat de Lidstaten – en, in Belgische context, de regio's – het eens zijn over de verdeling van de middelen. Diverse verdeelmechanismen worden in het vooruitzicht gesteld.

- De verdeling van de “*Recovery and Resilience facility*” gebeurt over het algemeen in functie van de impact van de crisis en op basis van een samengesteld criterium zoals BNP/capita en structurele werkloosheid. De laatste factor wordt door de Commissie, op basis van onderzoek, aanzien als een goede *proxy* voor de *resilience* van een economie; vervolgens wordt gecorrigeerd met gegevens over BNP/capita. Op basis van vooraf gedefinieerd verdeelsleutel i.f.v. impact van de crisis, zou dit voor België een bedrag van €4,3 miljard opleveren (of €4,8 miljard? van de 310 miljard; NL 5,2 miljard).
- Voor België zit er naar verluidt “*een enorme stijging*” in bij het *Just Transition Funds* (i.e. naar €380 miljoen).
- Voor REACT-EU is de verdeelsleutel nog niet gekend, omdat men in essentie wil kijken naar de impact van de crisis in de onderscheiden Lidstaten (i.e. de resp. vermindering van BNP). Het wordt dus een nog op te maken verdeelsleutel. Niettemin wil men deze middelen reeds in 2020 beschikbaar maken.
- Voor het solvabiliteitssteunmechanisme is er dan nog een andere verdeelsleutel aan de orde: gaat veel meer om een vraag-gedreven verdeelsleutel, waarbij er wel op gewaakt wordt dat de steun in belangrijke mate zou vloeien naar de Lidstaten die het nodig hebben.
- Voor RescEU wordt nog een andere verdeelsleutel gehanteerd.

Implementatie en implementatiekwaliteit bij BE/VL

Zoals gezegd, het [Europees semester](#) zal een centrale rol vervullen bij de implementatie van deze eerste pijler: steun aan Lidstaten. In het bijzonder zal het “*recovery en resilience facility*” gemanaged worden in deze context. Het gaat om een permanente dialoog tussen Commissie en Lidstaten. De cyclus bestaat uit een herfstpakket (prioriteitsbepaling van de Commissie), winterpakket (beoordeling van Lidstaten) en lentepakket (aanbevelingen t.a.v. Lidstaten); vervolgens maken de Lidstaten hun eigen prioriteiten over. Het gaat om een dynamisch instrument, waarbij jaarlijks nieuwe prioriteiten opgeladen worden.

Zoals reeds aangeduid, in december 2019 werd de nieuwe groeistrategie uitgerold, de zgn. “*Green Deal*”, die gericht is op een “competitieve duurzaamheid”. Ook dit zal zijn weerslag vinden in het Europees semester. Om nu van de nieuwe steunmechanismen gebruik te kunnen maken, zullen de Lidstaten tegen de lente van 2021 een Nationaal *Recovery & Resilience Plan* moeten maken (zie [mededeling Commissaris Gentiloni](#)), dat consistent is met de programma’s van en de aanbevelingen aan de Lidstaten, en dat concrete mijlpalen en kosteninschattingen vermeldt. Deze plannen worden een annex bij het hervormingsprogramma dat de Lidstaten normaliter in april indienen.

In het kader van het Europees semester worden aan België een aantal aanbevelingen gedaan (draft aanbeveling 2020). Het is i.v.m. deze kwesties dat België steun zou kunnen vragen bij het *Recovery & Resilience* initiatief.

- Om de omslag naar een groene en digitale economie te maken, vormen productieve investeringen een belangrijke hefboom. Alle Lidstaten worden aangemoedigd om overheids- en private investeringen door te voeren die in dat verband vooruitgang kunnen creëren. De *Green Deal* speelt hierin een sleutelrol – met als trefwoorden duurzamer transport, hernieuwbare energie en energiezuiniger gebouwen.

- Er kan tijdelijk afgeweken worden van de begrotings- en fiscale normstelling, op grond van een in het Verdrag voorziene *general escape clause*.
- Net zoals bij alle Lidstaten het geval is, wordt aan België aanbevolen de veerkracht van het gezondheidssysteem verder te vergroten.
- Om structurele werkloosheid te vermijden (“*van alle werklozen*”), dient België in te zetten op een efficiënter activatiebeleid, met onder meer ook investeringen in vaardigheden i.v.m. de transitie naar groene en digitale economie. Er moet onder meer gewaakt worden op een verbeterde toegang tot onderwijs op afstand.
- Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen worden om de effecten voor bedrijven te temperen, versneld worden uitgerold. De verbetering van het ondernemingsklimaat is nodig, met een vermindering van de administratieve lasten.
- België dreigt achterop te geraken bij de uitrol van 5G, wat beschouwd wordt als essentieel voor de omschakeling naar een digitale en groene economie.

Bijlagen – Overzicht begroting MFK 2021-2027

Overzicht begroting MFK 2021-2027, sensu lato, in miljoen euro, aan prijzen 2018						
			MFK <i>sensu stricto</i>	EU Next generation	TOTAAL	% van totaal
TOTAAL			1.100.001	750.000	1.850.001	100,00%
1. Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid			140.656	69.800	210.456	11,38%
1. Onderzoek en innovatie			87.659	13.500	101.159	5,47%
Horizon Europa			80.900	13.500	94.400	
Overige			2	-	2	
2. Europese strategische investeringen			30.800	56.300	87.100	4,71%
InvestEU-Fonds			1.300	30.300	31.600	
Connecting Europe Facility - vervoer			12.884	-	12.884	
Connecting Europe Facility - energie			5.180	-	5.180	
Connecting Europe Facility - digitaal			1.832	-	1.832	
Programma digitaal Europa			8.194	-	8.194	
Overige			146	26.000	26.146	
Gedecentraliseerde agentschappen			1.263	-	1.263	
3. Eengemaakte markt			5.832	-	5.832	0,32%
Programma voor de eengemaakte markt			3.735	-	3.735	
Programma voor fraudebestrijding			133	-	133	
Samenwerking op gebied van betalingen			239	-	239	
4. Ruimte			13.437	-	13.437	0,73%
Europees ruimteprogramma			13.196	-	13.196	
Gedecentraliseerde agentschappen			241	-	241	
Reserve			2.928	-	2.928	0,16%
2. Cohesie en waarden			374.460	610.000	984.460	53,21%
5. Regionale ontwikkeling en cohesie			237.745	50.000	287.745	15,55%
Europees Fonds Regionale Ontwikkeling			196.892		196.892	
Cohesiefonds			40.682		40.682	
React-EU			-	50.000	50.000	
Steun voor Turks-Cypriotische gemeenschap			171		171	
6. Herstel en veerkracht			18.247	560.000	578.247	31,26%
Faciliteit voor herstel en veerkracht			767	560.000	560.767	
Bescherming euro tegen valsemunterij			5	-	5	
Financieringskosten NextGenerationEU			17.400	-	17.400	
Overige			75	-	75	
7. Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden			116.367	-	116.367	6,29%
Europees Sociaal Fonds+			86.284	-	86.284	
Erasmus+			24.600	-	24.600	
Europees Solidariteitskorps			895	-	895	
Creatief Europa			1.520	-	1.520	
Justitie, rechten en waarden			677	-	677	
Overige			953	-	953	
Reserve			2.101	-	2.101	

Overzicht begroting MFK 2021-2027, sensu lato, in miljoen euro, aan prijzen 2018 (vervolgd)					
3. Natuurlijke hulpbronnen en milieu		357.032	45.000	402.032	21,73%
8. Landbouw en maritiem beleid		340.182	15.000	355.182	19,20%
	Europees Landbouwgarantiefonds	258.251	-	258.251	
	Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij	5.930	-	5.930	
	Overige	876	-	876	
	Gedecentraliseerde agentschappen	112	-	112	
9. Milieu- en klimaatactie		15.338	30.000	45.338	2,45%
	Programma voor milieu- en klimaatactie (LIFE)	4.812	-	4.812	
	Fonds voor een rechtvaardige transitie	10.000	30.000	40.000	
	Overige	218	-	218	
	Gedecentraliseerde agentschappen	308	-	308	
Reserve		1.512	-	1.512	0,08%
4. Migratie en grensbeheer		31.122	-	31.122	1,68%
10. Migratie		12.084	-	12.084	0,65%
	Fonds voor asiel en migratie	11.000	-	11.000	
	Gedecentraliseerde agentschappen	1.084	-	1.084	
11. Grensbeheer		17.675	-	17.675	0,96%
	Fonds voor geïntegreerd grensbeheer	11.000	-	11.000	
	Gedecentraliseerde agentschappen	6.675	-	6.675	
Reserve		1.363	-	1.363	0,07%
5. Veerkracht, veiligheid en defensie		19.424	9.700	29.124	1,57%
12. Veiligheid		4.580	-	4.580	0,25%
	Fonds voor interne veiligheid	2.215	-	2.215	
	Ontmanteling nucleaire installaties Litouwen	490	-	490	
	Nucleaire veiligheid en ontmanteling	555	-	555	
	Gedecentraliseerde agentschappen	1.320	-	1.320	
13. Defensie		9.500	-	9.500	0,51%
	Europees defensiefonds	8.000	-	8.000	
	Militaire mobiliteit	1.500	-	1.500	
14. Veerkracht en crisisrespons		4.334	9.700	14.034	0,76%
	Uniemechanisme burgerbescherming (rescEU)	1.106	2.000	3.106	
	Gezondheidsprogramma	1.670	7.700	9.370	
	Gedecentraliseerde agentschappen	1.558	-	1.558	
Reserve		1.010	-	1.010	0,05%
6. Nabuurschap en de wereld		102.705	15.500	118.205	6,39%
15. Extern beleid		89.172	15.500	104.672	5,66%
	Instrument voor nabuurschappen	75.492	10.500	85.992	
	Humanitaire hulp	9.760	5.000	14.760	
	Gemeenschappelijk buitenlands/veiligheidsbeleid	2.375	-	2.375	
	Landen en gebieden overzee, incl. Groenland	444	-	444	
	Overige	1.101	-	1.101	
	Gedecentraliseerde agentschappen	-	-	-	
16. Pretoetredingssteun		12.865	-	12.865	0,70%
	Pretoetredingssteun	12.865	-	12.865	
Reserve		668	-	668	0,04%
7. Europees openbaar bestuur		74.602	-	74.602	4,03%

[idem, maar conversie naar lopende prijzen]

Overzicht begroting MFK 2021-2027, sensu lato, in miljoen euro, aan lopende prijzen				
		MFK <i>sensu stricto</i>	EU Next generation	TOTAAL
TOTAAL	TOTAAL	1.240.437	808.986	2.049.423
1. Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid		158.429	75.965	234.394
	1. Onderzoek en innovatie	98.775	14.647	113.422
	Horizon Europa	91.178	14.647	105.825
	Overige	2	-	2
	2. Europese strategische investeringen	34.633	61.318	95.951
	InvestEU-Fonds	1.424	33.000	34.424
	Connecting Europe Facility - vervoer	14.521	-	14.521
	Connecting Europe Facility - energie	5.838	-	5.838
	Connecting Europe Facility - digitaal	2.065	-	2.065
	Programma digitaal Europa	9.196	-	9.196
	Overige	165	28.318	28.483
	Gedecentraliseerde agentschappen	1.424	-	1.424
	3. Eengemaakte markt	6.572	-	6.572
	Programma voor de eengemaakte markt	4.208	-	4.208
	Programma voor fraudebestrijding	150	-	150
	Samenwerking op gebied van betalingen	269	-	269
	4. Ruimte	15.145	-	15.145
	Europees ruimteprogramma	14.873	-	14.873
	Gedecentraliseerde agentschappen	272	-	272
	Reserve	3.304	-	3.304
2. Cohesie en waarden		423.104	656.179	1.079.283
	5. Regionale ontwikkeling en cohesie	268.241	53.274	321.515
	Europees Fonds Regionale Ontwikkeling	222.133	-	222.133
	Cohesiefonds	45.914	-	45.914
	React-EU	-	53.274	53.274
	Steun voor Turks-Cypriotische gemeenschap	193	-	193
	6. Herstel en veerkracht	21.099	602.905	624.004
	Faciliteit voor herstel en veerkracht	864	602.905	603.769
	Bescherming euro tegen valsemunterij	5	-	5
	Financieringskosten NextGenerationEU	20.144	-	20.144
	Overige	84	-	84
	7. Investeren in mensen, sociale cohesie en waarden	131.393	-	131.393
	Europees Sociaal Fonds+	97.332	-	97.332
	Erasmus+	27.891	-	27.891
	Europees Solidariteitskorps	1.009	-	1.009
	Creatief Europa	1.702	-	1.702
	Justitie, rechten en waarden	761	-	761
	Overige	1.073	-	1.073
	Reserve	2.371	-	2.371

Overzicht begroting MFK 2021-2027, sensu lato, in miljoen euro, aan lopende prijzen (vervolgd)				
3. Natuurlijke hulpbronnen en milieu		401.750	49.286	451.036
8. Landbouw en maritiem beleid		382.741	16.483	399.224
Europees Landbouwarantiefonds		290.702	-	290.702
Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling		84.255	16.483	100.738
Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij		6.671	-	6.671
Overige		987	-	987
Gedecentraliseerde agentschappen		126	-	126
9. Milieu- en klimaatactie		17.300	32.803	50.103
Programma voor milieu- en klimaatactie (LIFE)		5.432	-	5.432
Fonds voor een rechtvaardige transitie		11.270	32.803	44.073
Overige		250	-	250
Gedecentraliseerde agentschappen		347	-	347
Reserve		1.709	-	1.709
4. Migratie en grensbeheer		35.292	-	35.292
10. Migratie		13.711	-	13.711
Fonds voor asiel en migratie		12.487	-	12.487
Gedecentraliseerde agentschappen		1.223	-	1.223
11. Grensbeheer		20.041	-	20.041
Fonds voor geïntegreerd grensbeheer		12.490	-	12.490
Gedecentraliseerde agentschappen		7.551	-	7.551
Reserve		1.540	-	1.540
5. Veerkracht, veiligheid en defensie		22.058	10.639	32.697
12. Veiligheid		5.175	-	5.175
Fonds voor interne veiligheid		2.509	-	2.509
Ontmanteling nucleaire installaties Litouwen		552	-	552
Nucleaire veiligheid en ontmanteling		626	-	626
Gedecentraliseerde agentschappen		1.488	-	1.488
13. Defensie		10.771	-	10.771
Europees defensiefonds		9.080	-	9.080
Militaire mobiliteit		1.691	-	1.691
14. Veerkracht en crisisrespons		4.971	10.639	15.610
Uniemechanisme burgerbescherming (rescEU)		1.268	2.188	3.456
Gezondheidsprogramma		1.947	8.451	10.398
Gedecentraliseerde agentschappen		1.756	-	1.756
Reserve		1.141	-	1.141
6. Nabuurschap en de wereld		115.640	16.917	132.557
15. Extern beleid		100.383	16.917	117.300
Instrument voor nabuurschappen		84.963	11.449	96.412
Humanitaire hulp		11.000	5.468	16.468
Gemeenschappelijk buitenlands/veiligheidsbeleid		2.679	-	2.679
Landen en gebieden overzee, incl. Groenland		500	-	500
Overige		1.242	-	1.242
Gedecentraliseerde agentschappen		-	-	-
16. Pretoetredingssteun		14.500	-	14.500
Pretoetredingssteun		14.500	-	14.500
Reserve		757	-	757
7. Europees openbaar bestuur		84.164	-	84.164